

Sygn. akt II Ca 254/16

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Sławomir Buras (spr.)**

Sędziowie: **SSO Elżbieta Ciesielska**

SSO Teresa Strojnowska

Protokolant: starszy protokolant sądowy Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 kwietnia 2016 r. w Kielcach

sprawy z wniosku B. G. i S. G.

z udziałem (...) S.A. w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Pińczowie

z dnia 30 listopada 2015 r., sygn. akt I Ns 34/15

postanawia: I. zmienić zaskarżone postanowienie:

1) w punkcie 2 (drugim) w ten sposób, że ustalić jednorazowe wynagrodzenie za ustanowioną służebność przesyłu w wysokości 16 680 (szesnaście tysięcy sześćset osiemdziesiąt) złotych, zamiast w wysokości 35 106 złotych;

2) w punkcie 3 (trzecim) w ten sposób, że zasądzić tytułem zwrotu kosztów postępowania kwotę 4185 (cztery tysiące sto osiemdziesiąt pięć) złotych, zamiast kwoty 8 370,01 złotych;

II. oddalić apelację w pozostałym zakresie;

III. orzec, że wnioskodawcy i uczestnik ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt II Ca 254/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2015 roku, sygn. akt I Ns 34/15 Sąd Rejonowy w Pińczowie ustanowił służebność przesyłu energii elektrycznej w zakresie istniejących urządzeń energetycznych napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV na rzecz (...) S.A. w K. obciążającą nieruchomości stanowiącą współwłasność na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej S. G. i B. G. położone w miejscowości Ż., gmina K., dla której Sąd Rejonowy prowadzi księgę wieczystą (...):

a) stanowiącą część działki nr (...), pow. 1,7777 ha przebiegającą przez pkt (...);

b) stanowiącą część działki nr (...), pow. 0,3462 ha przebiegającą przez pkt (...);

c) stanowiącą część działki nr (...), pow. 1,7737 ha przebiegającą przez pkt (...);

która to służebność polegać będzie na prawie przesyłu energii elektrycznej, a której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomości obciążonej oraz w przestrzeni nad i pod powierzchnią tej nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych wysokiego napięcia 400 kV relacji P. – K. oraz prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania prac remontowych i modernizacyjnych wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem specjalistycznym, gdzie szerokość pasa technologicznego wynosi 80 m, tj. 40 m od osi linii w każdą stronę – według przebiegu na mapie sporządzonej przez biegłego A. N. dnia 19 stycznia 2015 roku i zaewidencjonowanej w Starostwie (...) pod nr (...) (pkt 1). Nadto Sąd ustalił jednorazowe wynagrodzenie za ustanowioną służebność przesyłu w wysokości 35.106 zł płatne od (...) S.A. w K. na rzecz S. G. i B. G. solidarnie w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty (pkt 2). Sąd zasądził również od (...) S.A. w K. na rzecz S. G. i B. G. solidarnie kwotę 8.370,01 zł tytułem kosztów postępowania (pkt 3) i orzekł, że wnioskodawcy i uczestnik w pozostałym zakresie ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt 4). (k. 401-401v.)

Sąd Rejonowy ustalił, że B. i S. małżonkowie G. są właścicielami nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) położonej w Ż., gmina K., dla której w Sądzie Rejonowym w Pińczowie prowadzona jest księga wieczysta (...). Nieruchomość tę nabyli w dniu 23 czerwca 1993 roku. W dacie zakupu na gruncie istniała już linia energetyczna, ale jej usytuowanie nie miało wpływu na cenę działek. Nieruchomości te wykorzystywane są rolniczo. Dla terenu, na którym znajdują się grunty obowiązuje plan zagospodarowania przestrzennego Gminy K. – uchwała nr (...) Rady Gminy K. z dnia 16 lipca 2004 roku i w planie tym działka nr (...) od strony północno – zachodniej oznaczona jest symbolem (...) jako tereny pod istniejącą i projektowaną zabudowę zagrodową z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w pozostałej części działka ta i działka nr (...) oznaczone są symbolem RP4 jako tereny upraw polowych z ochroną stanowisk archeologicznych; działka nr (...) od strony północnej oznaczona jest symbolem (...) jako zespół dworsko – parkowy, a od strony wschodniej jako WO – teren wód otwartych, RŁ – teren łąk i pastwisk, a od strony zachodniej jako RP4 - tereny upraw polowych z ochroną stanowisk archeologicznych. Uchwała Nr XXIX z dnia 16 maja 2013 roku w sprawie zmiany MPZP w §11 przewiduje ustalenia dotyczące szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz budowy dla napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia; ustala też pasy technologiczne: WN 400 kV w pasie o szerokości 80 m, tj. po 40 m w obie strony od osi linii.. Przez teren działek przebiega linia energetyczna napowietrzna wysokiego napięcia P. – K. wybudowana w 1990 roku o napięciu 400 kV na dwóch poczwórnych, kratowych słupach. Odległość między tymi słupami oznaczonym nr (...) wynosi 457,6 m, a konstrukcje te podtrzymują trzy podwójne przewody tzw. dwutorówkę. Właścicielem tej linii i użytkownikiem urządzeń przesyłowych są (...) S.A. w K.. Na wszystkich działkach szerokość pasa służebności wynosi 80 m, tj. po 40 m od linii w każdą stronę. Powierzchnia służebności na działce nr (...) wynosi 1,7777 ha i przebiega przez pkt (...); na działce nr (...) wynosi 0,3462 ha i przebiega przez pkt (...); na działce nr (...) wynosi 1,7737 ha i przebiega przez pkt (...). Jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie przedmiotowej służebności wynosi 35.106 zł, w tym wartość służebności przesyłu uwzględniająca spadek wartości nieruchomości – 30.475 zł oraz wartość utraty dochodów z kosztami dodatkowymi z powierzchni wyłączanej z produkcji – 4.631 zł.

Po dokonaniu powyższych ustaleń Sąd Rejonowy uznał wnioski za zasadny w świetle art. 305⁽¹⁾ k.c. w zw. z art. 305⁽²⁾ §2 k.c. Natomiast podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności nie został uwzględniony. Sąd omówił przedłożone dokumenty dotyczące inwestycji polegającej na budowie linii 400 kV P. – K. na odcinku (...) przez poprzednika prawnego uczestnika – Zakład (...) w S., w tym decyzję o lokalizacji z dnia 16 lutego 1990 roku, decyzję z dnia 19 lutego 1990 roku zatwierdzającą plan realizacyjny objęty załącznikiem nr 1 oraz decyzję z dnia 24 października 1990 roku dotyczącą wniosku o pozwolenie na budowę. Sąd zwrócił uwagę na niekompletność przedłożonej dokumentacji, w tym na brak dokumentów potwierdzających, kiedy linia ta została faktycznie zbudowana i oddana do użytku oraz na zastrzeżenia o konieczności uzyskania praw do gruntu. Zezwolenie na budowę linii elektroenergetycznej WN 400 kV P. – K. na odcinku (...) nie jest równoznaczne z przyjęciem jej

przebiegu przez konkretne działki. Sąd zauważył, że uczestnik przedstawił jedynie kserokopie dokumentów, które nie stanowią dowodów w znaczeniu procesowym. W tej sytuacji, Sąd Rejonowy uznał, że nie ma podstaw do przyjęcia dobrej wiary po stronie uczestnika, a zatem do zasiedzenia służebności konieczny byłby 30-letni okres jej posiadania w złej wierze. Dalej wskazano, że w świetle art. 305⁽²⁾ §2 k.c. wnioskodawcom przysługiwało wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu. W oparciu o opinię biegłego z zakresu elektroenergetyki R. Ś. Sąd określił, że oddziaływanie inwestycji uczestnika na nieruchomości wnioskodawców wyraża się w ograniczeniach w realizacji obiektów budowlanych oraz wykonywania nasadzeń, zwłaszcza drzew, które nadmiernie zbliżają się do przewodów linii napowietrznej. Szerokość pasa eksploatacyjnego i oddziaływań została ustalona ostatecznie na 80 m i zaakceptowana przez strony. Wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości, który uwzględnił plan zagospodarowania przestrzennego oraz przebieg linii napowietrznych wraz z zajęтым pasem gruntu. Biegły obliczył wynagrodzenie w dwóch wariantach, określając je na kwotę 30.475 zł przy uwzględnieniu spadku wartości nieruchomości lub na kwotę 16.680 zł – bez uwzględnienia spadku wartości nieruchomości. Wzięte pod uwagę w szczególności zostały takie okoliczności jak powierzchnia służebności wynosząca 3,8970 ha oraz rolne przeznaczenie terenu przez który przebiega. Biegły wskazał, że wartość szacowanej nieruchomości musi być określana w odniesieniu do całości liczącej łącznie 9 ha, a błędem byłoby wycenianie poszczególnych działek. W opinii uzupełniającej biegły wyliczył też wartość szkody z tytułu trwałego obniżenia dochodu z produkcji roślinnej oraz zwiększonych kosztów pracy sprzętu rolniczego i środków do produkcji rolnej na kwotę 4.631 zł. Sąd omówił stanowiska stron w odniesieniu do opinii biegłego M. Ś., wyjaśniając szczegółowo, dlaczego podzielił przyjęte przez niego założenia i wywiedzione wnioski. Sąd wskazał, że przyjął wariant wynagrodzenia w kwocie 30.475 zł, ponieważ z wyjaśnień wnioskodawcy oraz z treści aktu notarialnego wynika, że cena uzgodniona w umowie sprzedaży nieruchomości zawartej w 1993 roku nie uwzględniała tego, że na działkach stoją słupy. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 §2 k.p.c., obciążając nimi w całości uczestnika, ponieważ konieczność partycypowania w tych kosztach przez wnioskodawców ograniczyłaby ich wynagrodzenie z tytułu ustanowienia służebności „w stopniu nieakceptowalnym”. Dlatego też uczestnik powinien zwrócić wnioskodawcom koszty postępowania w kwocie 8.370,01 zł tytułem uiszczonego wynagrodzenia biegłych, a w pozostałym zakresie strony powinny ponosić te koszty we własnym zakresie. (k.407-419)

Apelację od powyższego postanowienia wywiódł uczestnik, zaskarżając je w całości i zarzucając Sądowi Rejonowemu:

- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że uczestnik nie spełnił przesłanek do zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu;
- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że uczestnik był posiadaczem służebności w złej wierze, podczas gdy w aktach sprawy brak jest dowodów na potwierdzenie takiego wniosku;
- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że należnym składnikiem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu jest spadek wartości nieruchomości oraz szkoda z tytułu trwałego obniżenia dochodu z produkcji roślinnej oraz zwiększonych kosztów pracy sprzętu rolniczego i środków do produkcji roślinnej;
- naruszenie art. 172 §1 k.c. w zw. z art. 292 k.c. i art. 305⁴ k.c. poprzez błędne przyjęcie, że nie zostały spełnione przesłanki do stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu;
- art. 6 k.c. w zw. z art. 232 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie wbrew art. 7 k.c., że na uczestniku ciążył obowiązek udowodnienia, że jest posiadaczem w dobrej wierze;
- art. 328 §2 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niewskazanie dowodów i przyczyn uznania, że uczestnik i jego poprzednicy prawni byli posiadaczami służebności w złej wierze;
- art. 308 §1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 13 §2 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie i odmówienie mocy dowodowej przedstawionym dowodom z fotokopii na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. spełnienia przesłanek zasiedzenia służebności przesyłu;

- art. 236 k.p.c. w zw. z art. 240 §1 k.p.c. i art. 13 §2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że to biegły powinien ustalić składniki wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu i nie jest w tym zakresie związany postanowieniem dowodowym sądu;
- art. 278 §1 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. i art. 6 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że na biegłych a nie na wnioskodawcach ciążył obowiązek wykazania ewentualnego powstania szkody w postaci zmniejszenia wartości nieruchomości z tytułu trwałego obniżenia dochodu z produkcji roślinnej oraz zwiększonych kosztów pracy i środków do produkcji roślinnej;
- art. 305² k.c. poprzez uznanie, że jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu w kwocie 35.106 zł jest wynagrodzeniem odpowiednim i powinno obejmować obniżenie wartości nieruchomości w sytuacji, gdy wnioskodawcy nabyli nieruchomość na podstawie umowy sprzedaży z posadowioną już linią elektroenergetyczną;
- art. 520 §2 k.p.c. poprzez niezasadne obciążenie uczestnika kosztami postępowania.

Wskazując na powyższe, uczestnik wnosił o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku, ewentualnie – o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje. (k. 422-428)

W odpowiedzi na apelację, wnioskodawcy wnieśli o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania za II instancję. (k. 442446)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna tylko częściowo.

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska przedstawionego przez (...) S.A. w K. w zakresie zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu, uznając go za nieuzasadniony w świetle art. 172 k.c. w zw. z art. 292 zd. 2 k.c. i art. 305⁴ k.c. Wyjaśnić przy tym należy, że w tej kwestii uczestnik powoływał się w apelacji jednocześnie na błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia i na naruszenie prawa materialnego, co jest obarczone błędem logicznym. Kwestionowanie rozstrzygnięcia jako naruszającego prawo materialne wymaga bowiem wykazania, że stan faktyczny ustalony w sprawie nie odpowiada hipotetycznemu stanowi faktycznemu przewidzianemu daną normą prawną, przez co skutki prawne wynikające z tej normy w konkretnym przypadku nie mają miejsca, bądź na wykazanie mylnego rozumienia samej treści lub znaczenia konkretnego przepisu prawa. Inaczej mówiąc, błędą subsumcję lub też nieprawidłową wykładnię przepisów prawa materialnego można zarzucać jedynie przy braku zastrzeżeń co do prawidłowości ustaleń faktycznych w sprawie (por. uzasadn. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 1998 roku, I CKN 749/97, LEX nr 1219549; uzasadn. wyroku z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 92/04, LEX nr 194083). Nie można też zgodzić się ze sformułowaniem na tle rozstrzygnięcia o zasadności zarzutu zasiedzenia służebności twierdzeniem, że uzasadnienie postanowienia Sądu I instancji zostało sporządzone z naruszeniem wymogów z art. 328 §2 k.p.c. Według Sądu Okręgowego, ustalenia sformułowano kategorycznie i wskazano dowody stanowiące podstawę faktyczną orzeczenia, a także podano podstawę prawną orzeczenia i wykładnię powołanych przepisów (por. uzasadn. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2002 roku, I CKN 105/00, LEX nr 55169).

Apelujący zgłoszony zarzut zasiedzenia służebności przesyłu opierał na założeniu istnienia po swojej stronie jako posiadacza samoistnego dobrej wiary, podkreślając, że domniemanie to wynikające z art. 7 k.c. nie zostało w toku postępowania obalone przez wnioskodawców. Sąd Okręgowy nie zgadza się z tym stwierdzeniem, podziela bowiem ugruntowane i przeważające stanowisko judykatury, które przyjmuje tradycyjne rozumienie pojęcia dobrej wiary. Przy braku kodeksowej definicji dobrej wiary i wynikającym z art. 7 k.c. domniemaniu jej istnienia przyjmuje się bowiem, że dobra wiara polega na błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu, że posiadaczowi samoistnemu przysługuje wykonywane przez niego prawo. Natomiast w złej wierze jest ten, kto wie albo wiedzieć powinien, że prawo własności przysługuje nie jemu, lecz innej osobie. Zasiedzenie jest odstępstwem od zasady nienaruszalności prawa własności. Dlatego wszelkie wątpliwości powinny być tłumaczone na korzyść ochrony

własności lub innych praw majątkowych, bez względu na to, czy chodzi o własność (prawa majątkowe) osób fizycznych, jednostek samorządu terytorialnego, Skarbu Państwa, czy innych podmiotów. Nie ma żadnych podstaw prawnych, aksjologicznych ani teleologicznych, aby oznaczonej grupie właścicieli ochronę tę ograniczać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2000 roku, II CKN 657/98, LEX nr 51060; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1991 r., III CZP 108/91, OSNC 1992, Nr 4, poz. 48; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2005 r., V CK 700/04, LEX nr 301799; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r., II CSK 659/13, LEX nr 1540483).

W niniejszej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że poprzednik prawny uczestnika Zakład (...) w S., budując urządzenia przesyłowe na nieruchomości stanowiącej aktualnie własność B. i S. małżonków G. oznaczonej jako działki nr (...) położonej w miejscowości Ż., gmina K., dla której Sąd Rejonowy prowadzi księgę wieczystą (...), pozostawał w błędnym, ale obiektywnie usprawiedliwionym przekonaniu, że czyni inwestycję na gruncie, do którego przysługuje mu tytuł prawny. Przedłożona przez uczestnika dokumentacja omówiona przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu postanowienia może bowiem dowodzić jedynie prawidłowości realizacji inwestycji przesyłowej w świetle prawa administracyjnego. Decyzja o pozwoleniu na budowę oraz poprzedzająca ją decyzja o warunkach zabudowy, wydawana dla obszaru, dla którego brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, bezpośrednio jedynie legalizują zamierzenia budowlane inwestora, w tym także przedsiębiorcy prowadzącego działalność przy wykorzystaniu urządzeń przesyłowych. Decyzje te nie tworzą tytułu prawnego do korzystania z cudzej nieruchomości, w tym także w zakresie treści służebności przesyłu. Z tej przyczyny w orzecznictwie dominuje pogląd, że ich wydanie nie przesądza o dobrej wierze podmiotu, który na cudzej nieruchomości wybudował urządzenia przesyłowe i korzystał z nich w zakresie treści służebności przesyłu. Poprawność prowadzenia procesu budowlanego nie ma bowiem wpływu na kwalifikację posiadania z punktu widzenia dobrej lub złej wiary. W konsekwencji, zajęcie cudzej nieruchomości i umieszczenie na niej urządzeń energetycznych bez uzyskania tytułu prawnego jest równoznaczne ze złą wiarą (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 roku, III CZP 76/15, LEX nr 1958100; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2005 r., III CZP 29/05, OSNCP 2006, Nr 4, poz. 64; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 r., IV CSK 410/07, LEX nr 445289; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2008 r., II CSK 346/08, LEX nr 484714). Nie ma zatem w niniejszej sprawie większego znaczenia kwalifikacja procesowa złożonej dokumentacji jako dowodów z dokumentów prywatnych w rozumieniu art. 245 k.p.c. lub jako innych środków dowodowych z art. 308 §1 k.p.c.

Odnosząc się zaś do zarzutu naruszenia art. 7 k.c. w zw. z art. 6 k.c. i art. 232 zd. 1 k.p.c., stwierdzić należy, że nie jest trafne twierdzenie apelującego, iż obalenie domniemania dobrej wiary, które jest dopuszczalne w świetle art. 234 k.p.c., powinno nastąpić w jakiś szczególny sposób, tj. tylko za pomocą dowodów zaoferowanych przez przeciwnika wniosku. Do obalenia tego domniemania może bowiem dojść na skutek oceny wszystkich dowodów zebranych w sprawie, niezależnie od tego, która ze stron była inicjatorem przeprowadzenia takiego dowodu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 152/10, Lex nr 707912). Taka sytuacja miała miejsce w sprawie niniejszej, gdyż z przedłożonej przez (...) S.A. w K. dokumentacji związanej z prowadzoną inwestycją wynika, że w dacie wybudowania urządzeń przesyłowych na nieruchomości wnioskodawców ich poprzednik prawny nie miał podstaw uważać, że przysługuje mu prawo podmiotowe skuteczne przeciwko właścicielowi nieruchomości uprawniające do podejmowanej ingerencji w prawo własności. Dlatego też dla obalenia istnienia dobrej wiary nie była konieczna szczególna inicjatywa dowodowa po stronie wnioskodawców. Ocena całego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, przy uwzględnieniu także dowodów przedstawionych przez uczestnika, uprawniała do wniosku, że zarówno Zakład (...) w S., jak i (...) S.A. w K. należało uznać za posiadaczy służebności przesyłu w złej wierze, co skutkowało wymogiem upływu 30 – lat do stwierdzenia zasiedzenia tej służebności. Termin ten przy przyjęciu podanej przez uczestnika daty rozpoczęcia wykonywania służebności, tj. 1990 roku zaś jeszcze nie upłynął. W konsekwencji, zasadnie Sąd Rejonowy przyjął, że (...) S.A. w K. jako przedsiębiorstwo energetyczne, które nie legitymuje się uprawnieniem do ingerowania w sferę cudzej własności nieruchomości dla bieżącego utrzymania urządzeń przesyłowych, korzystając z tej nieruchomości w złej wierze, zobowiązane jest do świadczenia wynagrodzenia na podstawie art. 225 k.c. (por. uzasadn. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2009 roku, II CSK 471/08, LEX nr 607255 oraz uzasadn. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009 roku, II CSK 594/08, LEX nr 510969).

Natomiast za uprawniony należało uznać podniesiony w apelacji zarzut zasądzenia wynagrodzenia z naruszeniem dyspozycji art. 305² §2 k.c. Sąd Okręgowy zgodził się bowiem z uczestnikiem, że brak było podstaw do uwzględniania w przyznanym wynagrodzeniu odszkodowania w kwocie 4.361 zł, jak też za dowolne należało uznać założenie, iż cena zakupu nieruchomości, na której ustanawiana jest służebność przesyłu uiszczona przez wnioskodawców w 1993 roku nie uwzględniała zmniejszenia wartości gruntu z uwagi na znajdujące się już na nim urządzenia przesyłowe sieci elektroenergetycznej. Sąd Rejonowy powołał się w tej kwestii wyłącznie na wyjaśnienia informacyjne wnioskodawcy, które zresztą nie stanowią dowodu w świetle regulacji kodeksu postępowania cywilnego i w których S. G. stwierdził, że „cenę za działki zapłaciliśmy normalną, nie uwzględnialiśmy tego, że stoją słupy” (k. 188v.) oraz na umowę sprzedaży nieruchomości, chociaż brak jej w aktach. Takie gołosłowne stwierdzenie nie może w żadnym wypadku stanowić podstawy uznania, że cena uiszczona przez wnioskodawców za nieruchomość nabywaną w 1993 roku nie odpowiadała jej realnej wartości, na którą niewątpliwie wpływały wybudowane na gruncie słupy energetyczne. Wnioskodawcy nie twierdzili, że w dacie zakupu nie znali faktycznego stanu nieruchomości i że nie wiedzieli, że znajduje się na nim przedmiotowa infrastruktura. Wprost przeciwnie, ze stwierdzenia wnioskodawcy: „ja musiałem kupić to gospodarstwo, bo nie było innego, a nie chciałem mieszkać w mieście” wynika, iż miał on pełną świadomość tego, w jakim stanie jest nabywana przez niego nieruchomość. W świetle zasad doświadczenia życiowego wysoce nieprawdopodobnym wydaje się również to, aby małżonkowie G. kupili nieruchomość za cenę nieadekwatną do jej wartości. Gdyby nawet tak było, to nie ma żadnych przesłanek, aby okoliczność tę uwzględniać aktualnie na ich korzyść, skoro zgodnie z zasadą wynikają z art. 353¹ k.c. mogli ukształtować treść umowy sprzedaży według swojego uznania, a w braku porozumienia ze sprzedawcą po prostu nie kupować gruntu. Powołanie się przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu postanowienia na „realizację umowy w innych warunkach gospodarczo – ustrojowych” (k. 418) w sytuacji, gdy do zawarcia umowy sprzedaży doszło w 1993 roku jest dla Sądu Okręgowego niezrozumiałe.

Co do kwestii odszkodowania uwzględnionego przez Sąd Rejonowy w sumie przyznanej wnioskodawcom, należy wyjaśnić, że wynagrodzenie, które w oparciu o art. 305² §2 k.c. należy się właścicielowi nieruchomości obciążonej za samo ustanowienie służebności, ma zrekompensovować ograniczenie w korzystaniu z niej, przy uwzględnieniu stopnia ingerencji w prawo własności, i jest niezależne od poniesienia szkody. Natomiast jeżeli właściciel poniósł szkodę, powinien to udowodnić i dopiero wówczas doznany uszczerbek majątkowy może być wzięty pod uwagę przy ustalaniu odpowiedniego wynagrodzenia. Wnioskodawcy w niniejszym postępowaniu - wbrew ciężącemu na nich w tym zakresie ciężarowi dowodu (art. 6 k.c.) - nie wykazali powstania samej szkody, jej wysokości ani związku przyczynowego pomiędzy działaniem uczestnika a szkodą. Nie wskazywali też w jakim reżimie odpowiedzialności uczestnik miałby odpowiadać – na zasadzie winy (art. 415 k.c.), ryzyka (art. 435 k.c.) czy też ex contractu (art. 471 k.c.) (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2012 roku, IV CSK 56/12, LEX nr 1227856; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2000 roku, V CKN 43/00, OSNC 2000/11/206). Rację miał zatem uczestnik, że niedopuszczalnym jest, aby przesłanki te były wykazywane w zastępstwie wnioskodawców przez biegłego w sporządzonej w toku sprawy opinii (k.380-382). W konsekwencji, wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu należało ustalić według wariantu drugiego przedstawionego w opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości M. Ś. nie uwzględniającego spadku wartości nieruchomości na kwotę 16.680 zł (k. 320), która to opcja została ewentualnie zaakceptowana przez uczestnika w apelacji.

Sąd Okręgowy zmienił również rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zawarte w pkt 3 zaskarżonego postanowienia, zasądzając tytułem tych kosztów od uczestnika na rzecz wnioskodawców kwotę 4.185 zł, tj. 1/2 z uiszczonych przez nich w łącznej kwocie 8.370,01 zł zaliczek na wynagrodzenia biegłych. Nie można bowiem zgodzić się z twierdzeniem Sądu Rejonowego, że obowiązek poniesienia kosztów wynagrodzenia biegłych sporządzających w sprawie opinie powinien spoczywać wyłącznie na uczestniku. Nieprzekonywująca jest przedstawiona przez Sąd Rejonowy argumentacja o zastosowaniu w ten sposób dyspozycji art. 520 §2 k.p.c. z powołaniem się na to, że wnioskodawcy nie mogą nawet częściowo partycypować w tych kosztach, gdyż w ten sposób faktycznie otrzymaliby niższe wynagrodzenie za ustanowienie służebności. Kwestie te nie mają ze sobą nic wspólnego i nie można twierdzić, że strona nie zostanie zobowiązana do poniesienia kosztów postępowania dlatego, że to uszczupli przyznane jej świadczenie majątkowe. W niniejszym postępowaniu interesy wnioskodawców były częściowo wspólne – obie

strony zgadzały się na ustanowienie służebności przesyłu, natomiast rozbieżność stanowisk istniała w zakresie wysokości wynagrodzenia za tę służebność (ewentualnie całkowitego jego braku w przypadku uwzględnienia zarzutu zasiedzenia). Wnioskodawcy domagali się we wniosku inicjującym postępowanie wynagrodzenia w kwocie 80.000 zł, a uzyskali świadczenie w wysokości 16.680 zł. Opinia biegłego z geodety A. N. i opinia biegłego z zakresu instalacji i eksploatacji urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych R. Ś. zostały dopuszczone na okoliczność ustalenia przebiegu służebności, pasa eksploatacyjnego oraz strefy oddziaływania urządzeń przesyłowych, a opinia biegłego M. Ś. pozwoliła ustalić odpowiednie wynagrodzenie za ustanawianą służebność. Nie ulega więc wątpliwości, że dowody te zostały przeprowadzone w interesie obydwu stron. Zatem nawet przy zastosowaniu art. 520 §2 k.p.c. i przy odstąpieniu od ogólnej zasady z art. 520 §1 k.p.c. koszty tych opinii powinny zostać stosunkowo rozdzielone pomiędzy wnioskodawców i uczestnika po połowie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 §1 k.p.c. w zw. art. 13 §2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w punkcie 2 w ten sposób, że ustalił jednorazowe wynagrodzenie za ustanowioną służebność przesyłu w wysokości 16.680 zł, zamiast w wysokości 35.106 zł (pkt I ppkt 1) oraz w punkcie 3 w ten sposób, że zasądził tytułem zwrotu kosztów postępowania kwotę 4.185 zł zamiast kwoty 8.370,01 zł (pkt I ppkt 2); oddalając apelację w pozostałym zakresie w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. (pkt II).

Nadto Sąd Okręgowy w myśl art. 520 §1 k.p.c. orzekł, że wnioskodawcy i uczestnik ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt III).

ZARZĄDZENIE

Odpisy postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom wnioskodawców i uczestnika.

Kielce, dn. 1 czerwca 2016 r.